

Полуніна Ольга Олександрівна
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – д.ю.н., професор Голубєва Н.Ю.

ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ РОЗДРІБНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ

Під «порядком укладання договору» розуміють зустрічні дії суб'єктів договору, спрямовані на вироблення умов договору та їх фіксацію у певній формі або на негайне виконання договору (наприклад, у випадку конклюдентних дій).

Для договору роздрібної купівлі-продажу характерний особливий порядок його укладення, який може слугувати специфічною, відокремлюючою рисою цього виду договору. Найчастіше факт укладення договору роздрібної купівлі-продажу засвідчується видачею продавцем покупцю касового або товарного чеку, який надалі і є доказом існування правовідносин між сторонами.

ЦК Російської Федерації (далі – ЦК РФ), містить ст. 493, під назвою: «Форма договору роздрібної купівлі-продажу» в якій вказано, що якщо інше не передбачено законом чи договором роздрібної купівлі-продажу, в тому числі умовами формулярів чи інших стандартних форм, до яких приєднується покупець (ст. 428 ЦК РФ), договір роздрібної купівлі-продажу вважається укладеним в належній формі з моменту видачі продавцем покупцю касового або товарного чеку або іншого документу, який підтверджує оплату товару. Відсутність у покупця вказаних документів не позбавляє його можливості посилаючись на показання свідків в підтвердження укладення договору і його умов (ст. 493 ЦК РФ) [1].

Таким чином, у РФ законодавець прямо пов'язує момент укладення договору.

На нашу думку, дана норма є досить важливою та змістовною, і відсутність аналогічних положень в ЦК України є упущенням.

Договір роздрібної купівлі-продажу може бути укладеним в усній, простій письмовій або електронній формі. В юридичній літературі нерідко зустрічається твердження про те, що переважаючою формою договору роздрібної купівлі-продажу є саме усна форма. Наприклад, Т.Л. Левшина вказує: «Договір роздрібної купівлі-продажу, як правило, укладається усно, так як його виконання відбувається одночасно із здійсненням» [2, с. 57].

Водночас у правовій доктрині зазначається, що усна форма договору роздрібної купівлі-продажу, скоріше, є винятком із загального правила про письмову форму договору. Про це свідчать норми ЦК України щодо публічної оферти. В них зафіксовано обов'язок продавця надати покупцю інформацію про

товар, тобто фактично вимагається письмова фіксація ціни та властивостей товару. Крім того, віднесення договору роздрібної купівлі-продажу до договорів приєднання практично виключає усну форму договору, оскільки передбачає використання стандартних форм, формулярів, наявність у продавця письмових документів про товар, його ціну та інші істотні умови договору роздрібної купівлі-продажу [3, с. 81].

Договір роздрібної купівлі-продажу – *публічний договір*, тобто до нього, якщо інше не передбачено у законі, застосовуються правила ст. 633 ЦК.

Згідно ст. 700 ЦК України продавець зобов'язаний надати покупцю необхідну і достовірну інформацію про товар, який пропонується для продажу [4].

Право споживача на інформацію було обумовлене двома правозахисними рухами – за основоположні права людини та за захист інтересів споживачів. Це досягнення було закріплено у Загальній декларації прав людини, яка була проголошена на з'їзді Генеральної Асамблеї ООН у 1948 році, та у Керівних принципах для захисту інтересів споживачів, затверджених резолюцією № 39/248 на з'їзді Генеральної Асамблеї ООН у 1985 році [5, с. 85].

«Право споживача на інформацію» містить дві категорії – «право споживача» та «право на інформацію», таким чином поєднуються особливості правового статусу споживача та реалізація права на інформацію для задоволення споживачем своїх потреб [5, с. 86].

Слід також зазначити, що завдяки стрімкому розвитку комунікаційних технологій та з появою в цивільному обороті нових видів товарів, нових типів договорів і різноманітністю способів їх укладення, спостерігається підвищений інтерес до укладання договору роздрібної купівлі-продажу. Правила про роздрібну купівлю-продаж володіють обов'язковим характером і в першу чергу спрямовані на забезпечення інтересів споживачів, яких законодавець визначає як «слабку сторону», а для їх захисту слугують норми не тільки ЦК України, але також і законодавство про захист прав споживачів [6]. Найчастіше, при укладанні договору виникає проблема непроінформованості покупця, адже інтереси продавця і покупця не завжди збігаються. Продавець, або не надає належної інформації про товар, або не дотримується права покупця на безпеку товару, або порушує терміни виконання гарантійного зобов'язання, або вчиняє інші дії, що суперечать закону.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гражданский кодекс РФ : Закон России от 30.11.1994 г. // Принят ГД ФС РФ. – 1994. – №51-ФЗ.
2. Цивільне право Росії. Частина друга: Зобов'язальне право: Курс лекцій. С. 57.

3. Брагінський М.І., Вітрянський В.В. Договірне право. Книга друга: Договори про передачу майна. – М. : «Статут», 2000. – 800 с.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
5. Антуха Г.Г., Афанасьєв Д.І., Дяков В.В. та ін. Науково-практичний коментар «Про захист прав споживачів». Станом на 05.09.2011 р. – К. : Професіонал, 2011. – 388 с.
6. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30. – Ст. 379.

Сегенюк Анастасія Валеріївна

аспірантка кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Гончаренко В.О.

СПАДКУВАННЯ ЗА ПРАВОМ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТА СПАДКОВА ТРАНСМІСІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Відомості про спадкування за правом представлення та спадкову трансмісію були відомі ще з часів римського права, проте і досі ці питання залишаються одними із проблематичних, як в теорії цивільного права, так і у практичному застосуванні.

Спадкування за правом представлення у теорії цивільного права визначається як особливий порядок закликання до спадкування спадкоємців за законом, але ніяк не є самостійною підставою спадкування.

Суть спадкування за правом представлення полягає у тому, що онуки (правнуки), прабаба, прадід, двоюрідні брати та сестри, племінники спадкодавця, спадкують ту частку, яка б належала їх відповідному родичу, якби той був живий. Тобто, маються на увазі батько чи мати, дід чи баба, брат чи сестра, дядько чи тітка спадкодавця, які б мали успадковувати, але померли ще до моменту відкриття спадщини. Вони виступають спадкоємцями ніби представляючи родича, який був більше близьким спадкодавцю, але який на момент відкриття спадщини помер [2, с. 781].

Також, особливість спадкування за правом представлення полягає у тому, що деякі родичі спадкодавця не входять до складу жодної з черг спадкування за законом, проте повністю вони не усуваються від спадкування, та набувають право на спадкування за деяких умов.